

Saksframlegg

Saksnr.: 2025/9613

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fylkesutvalget	23.09.2025	

Vedlegg

- 1 Konsesjonssøknad
- 2 Plantegning og lengdeprofil alt. 1 - Nytt Norekraftverk
- 3 Plantegning og lengdeprofil alt. 2 - Nytt Nore I og Nore II kraftverk
- 4 Arealbruksplaner alt. 1 - Nytt Norekraftverk
- 5 Arealbruksplaner alt. 2 - Nytt Nore I og Nore II kraftverk
- 6 Foto av berørte områder

Høringsuttalelse til konsesjonssøknad om opprusting og utvidelse av Noreverkene i Nore og Uvdal kommune

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1.
Buskerud fylkeskommune er positiv til opprusting og utvidelse av Noreverkene. Oppgradering av eldre kraftverk i regulerte vassdrag er viktig både for økt energiproduksjon, i et klimaperspektiv og for å redusere press på uberørt vassdragsnatur. Fylkeskommunen støtter primært alternativ 1 og er særlig opptatt av at NVE vektlegger kommunale hensyn og at relevante avbøtende tiltak gjennomføres med en god balanse mellom økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn.
2.
Fylkeskommunen mener fylkeskommunen ikke må komme økonomisk skadelidende ut av dette viktige energiprojektet. Fylkeskommunen mener det må opprettes vilkår i konsesjonene som sikrer ivaretagelse av fylkesveinettet, både med tanke på utgifter, vedlikehold og istandsettelse. Fylkeskommunen vil bidra til gode og effektive avklaringer

rundt utredningsbehov, ansvar og økonomi knytta til fylkesveinettet, og ser fram til videre dialog.

3.

Vann og vassdrag er viktige naturressurser i Nore og Uvdal. Fylkeskommunen mener det er viktig å gjennomføre kompenserende tiltak i tråd med konsekvensutredningen.

Fylkeskommunen anbefaler også at NVE vurderer tiltak som minstevannføring fra Tunhovddammen, toveis fiskevandring mellom Tunhovdfjorden og Pålsbusfjorden og fjerning av terskler i Numedalslågen da disse tiltakene kan være viktige for henholdsvis storørreten i Tunhovdfjorden, fiskebestanden i vassdraget og vannmiljøet generelt.

4.

Fylkeskommunen mener det er positivt at kraftverket Nore I sin fasade, form og farge skal opprettholdes og bevares. Fylkeskommunen ber Statkraft om å lage en plan for ny bruk og vedlikehold av bygningen, og at Nore og Uvdal kommune, lokalsamfunnet og fylkeskommunen involveres i dette arbeidet.

5.

Dersom Nore II bygningen kan bevares, anbefaler fylkeskommunen at det utarbeides en vedlikeholdsplan. Ved eventuell riving av Nore II, anbefaler fylkeskommunen at det gjøres en grundig dokumentasjon av kraftverket.

6.

Fylkeskommunen har på nåværende tidspunkt ikke grunnlag til å uttale seg om tiltaket vil komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner, ettersom fylkeskommunens krav om arkeologisk registrering ikke er ferdig gjennomført. Dersom det blir påvist automatisk fredete kulturminner, vil fylkeskommunen måtte vurdere om disse kan vernes på stedet eller om de må søkes frigitt, jamfør kulturminnelovens §§ 3, 8 og 9.

7.

Fylkesutvalget ber NVE om å hensynta og vurdere faglige råd og innspill slik det fremgår av saken.

02.09.2025

Jan Sivert Jøsendal

fylkeskommunedirektør

Sammendrag

Norges vassdrags og energidirektorat (NVE) har mottatt en søknad fra Statkraft Energi AS om tillatelse til å oppgradere dagens Nore I og Nore II kraftverk i Nore og Uvdal kommune. Det er også søkt om ekspropriasjonstillatelser for nødvendig grunn og rettigheter til å bygge og drive kraftverket, samt tillatelse til å legge ned dagens anlegg.

NVE har sendt søknaden med konsekvensutredninger på høring, med frist 26. september 2025. Denne saken vil, i etterkant av behandling i fylkesutvalget, utgjøre Buskerud fylkeskommunes høringsinnspill.

Saken er ikke forelagt medvirkningsorganer.

Saksopplysninger

I 1907 kjøpte Staten fallrettighetene til Norefallene, og Staten fikk i 1914 konsesjon til å regulere vassdraget de neste 80 årene. Nore I ble bygget på 1920-tallet, kom i drift i 1928 og var i noen år Norges største anlegg. Nore II er bygget på 1940-tallet og tatt i bruk i 1946. Statens konsesjon utløp i 1994, og Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB) ble tildelt ny konsesjon for fortsatt regulering av Numedalslågen ved kgl.res. av 18.05.2001. Gjeldende konsesjon er gitt på ubegrenset tid, med vilkår som kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

NVE opplyser om at Statkraft Energi AS har søkt om tillatelse til å oppgradere dagens kraftverk Nore I og Nore II i Nore og Uvdal kommune. Søknaden, jf. vedlegg 1, skal behandles etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 12 og energiloven § 3-1. Statkraft opplyser i sin søknad om at dagens anlegg er eldre, og at de har konkludert med at reinvestering i Nore I og Nore II kraftverk, med videreføring av driften i dagens kraftstasjonsbygninger, ikke er et gjennomførbart alternativ. Statkraft har utredet to alternativer:

- Nytt Norekraftverk og Rødberg pumpe (alternativt 1)
- Nytt Nore I og nytt Nore II kraftverk (alternativ 2)

Plantegning og lengdeprofil for alternativ 1 og 2 er vist i vedlegg 2 og 3. Vedlegg 4 og 5 viser arealbruksplaner for de ulike alternativene, mens vedlegg 6 viser foto av berørte områder.

Høringsdokumentene, Statkrafts søknad med 24 vedlegg (inklusive flere fagrapporter), ligger i sin helhet på NVEs nettsider: [Konsesjonssak - NVE](#). Under gjengis NVEs oppsummering av alternativ 1 og 2 i høringsbrevet.

Alternativ 1

Nytt Nore kraftverk bygges i fjell og erstatter begge dagens kraftverk Nore I og Nore II. Det blir et nytt inntak i Tunhovdfjorden, nye vannveier og nytt utløp i Norefjorden. Kraftverket får installert effekt på 500 MW, og årlig produksjon er beregnet til 1696 GWh.

Alternativet omfatter i tillegg Rødberg pumpe som får inntak i utløpstunnelen til Nytt Nore kraftverk, pumpestasjon i dagen og utløp til Uvdalselvi. Rødberg pumpe får en installert effekt på 2,1 MW og vil sikre minstevannføring i elven.

Produksjonen i dagens Nore I kraftverk og Nore II kraftverk skal legges ned, det søkes samtidig om å rive dagens Nore II kraftverk.

Alternativ 2

Nytt Nore I kraftverk og Nytt Nore II kraftverk bygges i fjell og vil erstatte dagens Nore I kraftverk og Nore II kraftverk.

Nytt Nore I kraftverk får nytt inntak i Tunhovdfjorden, nye vannveier og nytt utløp til Rødbergdammen. Kraftverket får en installert effekt på 268 MW, og årlig produksjon er beregnet til 1305 GWh.

Nytt Nore II kraftverk gjenbruker dagens inntak i Rødbergdammen og dagens tilløpstunnel, og får nytt utløp til Norefjorden. Kraftverket får en installert effekt på 69 MW, og årlig produksjon er beregnet til 322 GWh.

Produksjonen i dagens Nore I kraftverk og Nore II kraftverk skal legges ned, det søkes samtidig om å rive dagens Nore II kraftverk.

Om Statkrafts sin søknad

Statkraft har etter en samlet vurdering konkludert med at reinvesteringer i Nore I kraftverk og Nore II kraftverk, med videreføring av driften i dagens kraftstasjonsbygninger, ikke er et gjennomførbart alternativ. Opprettholdelse av produksjonsvolumet forutsetter da at enten alternativ 1 eller alternativ 2 gjennomføres.

Statkraft opplyser om at alternativ 1 vil øke den samlede effekten med inntil 226 MW og den årlige samlede produksjonen med 205 GWh sammenligna med dagens situasjon. Alternativ 2 vil øke den samlede effekten med 65 MW og den årlige produksjonen med 161 GWh.

Det omsøkte prosjektet omfatter oppgradering og utvidelse av eksisterende vannkraftverk, og begge alternativene opplyses å bli mer driftssikre og moderne anlegg enn dagens. De største inngrepene er knyttet til nye arealbeslag og inngrep i form av tunnelpåslag, massetak og vannveier. Videre omfatter tiltaket større slukeevne og økt effektkjøring. Dette medfører hydrologiske effekter som vil kunne påvirke elvetilknytt natur og kantvegetasjon.

Alternativ 1 med Nytt Nore kraftverk, vil produsere 44 GWh mer energi enn alternativ 2, kan i større grad delta i markeder for system- og balansetjenester og forventes å ha en flomdempende effekt. Videre er alternativ 1 vurdert til å gi en samlet konsekvens på «stor negativ konsekvens» i Norconsults sammenstilling for de ulike utredningstemaene. Dette da alternativet er vurdert til å ha stor negativ konsekvens for naturmangfold grunnet nye arealbeslag og inngrep i verdifulle naturområder, hvor særlig inngrep på tangen mellom Numedalslågen og Uvdalselvi ved Sporan bru, som inngår i bekkekløften Øygardsjuvet, er utslagsgivende for vurderingen grunnet økt samlet belastning.

Alternativ 2 med Nytt Nore I og II kraftverk, gir en økning i produksjon sammenligna med dagens kraftverk, men vil i liten grad bidra inn i marked for system og balansetjenester. Videre er alternativ 2 vurdert til å gi en samlet konsekvens på «noe negativ konsekvens» i Norconsults sammenstilling for de ulike utredningstemaene. Norconsult vurderer også alternativ 2 som et bedre alternativ, da samtlige utredningstema, med unntak av klimagassutslipp, har rangert alternativ 2 som bedre enn alternativ 1.

Statkraft prioriterer alternativ 1. Statkraft har samtidig bedt om at NVE primært vurderer om alternativ 2 må konsesjonsbehandles. Dersom NVE konkluderer med at alternativ 2 må konsesjonsbehandles, søker Statkraft sekundært om konsesjon, og at søknaden behandles samtidig som søknad om alternativ 1.

For både alternativ 1 og alternativ 2 søker Statkraft om tillatelse etter energiloven for å bygge, eie og drive elektriske anlegg i kraftverkene, og å knytte dem til nettet. Statkraft søker også om tillatelse til å rive det elektriske anlegg som inngår i dagens Nore I og Nore II kraftverk.

Statkraft Energi AS søker videre om ekspropriasjonstillatelse etter oteigningslova for nødvendig grunn og rettigheter til å bygge og drive enten Nytt Nore kraftverk eller Nytt Nore 1 og Nytt Nore 2 kraftverk. Det er også søkt om forhåndstiltredelse, noe som innebærer at grunn og adkomstrettigheter kan tas i bruk før skjønn er avholdt.

Begge alternativene skal bruke dagens magasiner, og omfatter ingen nye overføringer eller reguleringer. Videre vurderer Statkraft det til at begge alternativene kan driftes innenfor gjeldende manøvreringsreglement fra 2001.

Anslått idriftsettelse av anlegg er estimert til 2033 for alternativ 1 og nytt Nore 1 (forutsatt konsesjonsbehandling av alternativ2), og 2032 for nytt Nore II. Opprydding og istandsetting av alle anleggsområder skal være avslutta innen 2 år etter idriftsettelse.

Det opplyses videre i søknaden om at settefiskanlegget, som eies og driftes av Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB), kan bli berørte av planene. Dette da settefiskanlegget er lokalisert ved dagens Nore II kraftverk, og har tekniske løsninger inne kraftverksbygningen som dagens drift av settefiskanlegget er avhengig av. Utslippstillatelsen er også knytta til utløpet til dagens Nore II kraftverk.

Det er omfattende utredninger og faglige vurdering som inngår i søknaden med tilhørende fagrapporter/utredninger. Dette er i tråd med krav som ligger til grunn for NVEs behandling av O/U-prosjekter (opprusting og utvidelse) som behandles etter vassdragsreguleringsloven.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Kommunene kan ta ut konsesjonskraft inntil alminnelig forbruk i kommunen, hvor det som er overskytende i kommunene går til respektive fylkeskommune. Det opplyses om at Nore og Uvdal kommune allerede tar ut sine fulle rettigheter, og at det basert på dette kan det antas at økt konsesjonskraft tilfaller fylkeskommunen. Konsesjonskraften skal avstås til rimelig pris, og det er myndighetene som bestemmer hva fylkeskommunen må betale for konsesjonskraften. Fylkeskommunedirektøren viser til at dette først må avklares av konsesjonsmyndighetene før de økonomiske konsekvensene av konsesjonskraft kan være for fylkeskommunen.

De økonomiske konsekvensene av alternativ 1 eller alternativ 2 for fylkesveinettet både når det gjelder forarbeider, under anleggsperioden og etter at utbyggingen er ferdig er foreløpig usikre. Det er konsesjonsmyndigheten som avgjør hvilke vilkår som skal stilles som sikrer ivaretagelse av fylkesveinettet, både med tanke på utgifter, vedlikehold og istandsettelse der det er relevant.

Videre vil både alternativ 1 og alternativ 2 medføre administrative konsekvenser med tanke på ressursbruk. Dette gjelder først og fremst innen samferdsel, hvor det må settes av ressurser til følge opp og ha dialog med Statkraft i planlegging- og utbyggingsfasen mht. avklaringer og tillatelser etter vegloven og i gjennomføringsavtaler. Videre vil det kreves administrative ressurser til arkeologiske utgravninger, hvor økonomisk utgifter i de fleste tilfeller vil måtte dekkes av tiltakshaver.

Bærekraftkonsekvenser

Både alternativ 1 og 2 vil medføre en økning i energiproduksjon, og være positivt for bærekraftsmål 7.2, om å øke andelen fornybar energi. Videre vil spesielt anleggs- og byggeperioden som strekker seg over fem år være positivt med tanke på bærekraftsmål 8 og 11, om anstendig arbeid og økonomisk vekst og bærekraftige byer og lokalsamfunn. Dette ved å kunne gi arbeidsplasser og ringvirkninger for lokalt næringsliv, men anleggs- og byggeperioden vil samtidig kunne oppleves negativ og medføre økt belastning på kommunale tjenester. God dialog og godt samarbeid mellom kommune og søker vil her være helt vesentlig. Begge alternativene vil være noe negativt for bærekraftmålene 6.6 og 15, som omhandler livet og økosystemene i ferskvann og på land.

Fylkeskommunedirektørens samlede vurderinger

Fylkeskommunedirektøren er generelt positiv til oppgraderinger av eldre kraftverk. Oppgradering av eldre kraftverk i regulerte vassdrag vurderes som en hensiktsmessig måte å øke og optimalisere produksjonen av fornybar energi på. Den økte energiproduksjon er viktig for både samfunnsutviklingen generelt og ivaretagelse av klimaperspektivet. Samtidig kan oppgraderinger i regulerte vassdrag bidra til å redusere presset på mer uberørte områder og vassdragsstrekninger. Fylkeskommunedirektøren viser i så hensende til vedtatt politisk utviklingsmål om at Buskerud forvalter sine natur- og kulturverdier i et generasjonsperspektiv og at Buskerud lykkes med omstilling og verdiskaping. Ansvarlig bruk av Buskeruds rike naturressurser er en vesentlig premiss for dette.

Fylkeskommunedirektøren vurderer det som positivt at dagens Nore I og Nore II kraftverk oppgraderes/erstattes. Fylkeskommunedirektøren vurderer det videre dit hen at spesielt alternativ 1 vil kunne bidra mer i markeder for system og balansetjenester, som er et viktig bidrag med tanke på samfunnsnyten. Dette kommer i tillegg til at alternativ 1 vil produsere 44 GWh mer energi enn alternativ 2, og gir økte muligheter for flomdemping.

Både alternativ 1 og 2 vurderes til å medføre påvirkninger på samfunns- og miljøinteresser. Fylkeskommunedirektøren vurderer det derfor som viktig at NVE som ansvarlig myndighet gjør gode vurderinger og avveininger, og at relevante avbøtende tiltak legges til grunn. Dette gjelder spesielt for alternativ 1, som kommer dårlig ut i konsekvensutredningen.

Fylkeskommunen har på administrativt nivå hatt kontakt med Nore og Uvdal kommune angående saken. Fylkeskommunedirektøren er opptatt av å støtte opp om lokale forhold og utviklinga i kommunene, og mener det er viktig at NVE vektlegger de kommunale innspilla.

Fylkeskommunedirektørens vurderinger med tanke på samferdsel, vannmiljø, landskap, nyere tids kulturminner og automatisk freda kulturminner gis temavis under. I tillegg ønsker fylkeskommunedirektøren å komme med følgende innspill:

- Utredninga for samfunn, som favner næringsliv og sysselsetting, kommunale inntekter og sosiale og helsemessige forhold utgjør fire sider i hovedsøknaden. Utredninga tar opp store tema som er viktig for lokalsamfunn, og utdypninger bør vurderes for tema som er viktige for kommunen.
- Begge alternativene vil kunne påvirke friluftslivinteresser, og det forutsettes at foreslåtte avbøtende tiltak følges opp.

- Eventuelle påvirkninger for villrein er utreda, og fylkeskommunedirektøren kan ikke se at den vil bli merkbart berørt.
- Begge alternativene vil i noe grad kunne påvirke lokalt næringsliv, inklusive landbruket, negativt. Det oppfordres til god dialog og gjennomføring av avbøtende tiltak.
- Tunhovdfjorden er en kommunal drikkevannskilde. Det forutsettes at det opprettes dialog med kommunen dersom foreslåtte tiltak vil kunne påvirke kommunens drikkevannsinntak.
- Dersom en går videre med alternativ 1, bør det sikres at den reduserte vanngjennomstrømminga i Rødbergdammen ikke påvirker resipientkapasiteten dammen har for det kommunale avløpet.
- Det forutsettes at avbøtende tiltak knytta til grunnvannspåvirkninger, med mulige konsekvenser for privat drikkevann og landbruk følges opp.

Samferdsel

Fylkeskommunedirektøren har flere vurderinger og innspill knytta til foreslåtte alternativer med tanke på samferdsel og fylkesveinettet. Under gis først en samla vurdering, før fylkeskommunedirektørens innspill og faglig råd gis mer detaljert.

Samla vurdering

Statkraft har levert en omfattende søknad, med flere utredninger som blant annet ser på konkret arealbruk der utbyggingene skjer. Dette gjelder for begge alternativene. Fylkesveiene fv 40, fv 2806 og fv 2802 blir berørt. Fylkesveinettet er samfunnskritisk infrastruktur, og fylkeskommunedirektøren vurderer at følgende ikke er tilstrekkelig utreda; konsekvenser for fremkommelighet, trafiksikkerhet, veieiers behov for å ivareta en sikker og effektiv drift og vedlikehold, samt risiko forbundet med naturfare og påvirkning tiltaket kan ha for oss i forhold til behov for opprustning og/eller konsekvenser for drift og vedlikehold av veinettet.

Dette gjelder både under anleggsfasen spesielt, men også ved permanent situasjon. Fylkeskommunedirektøren mener kunnskapsgrunnlaget må forbedres og oppdateres. Konsekvenser må komme tydelig fram, slik at nødvendige avbøtende tiltak blir tilstrekkelig ivaretatt. Dette bør gjøres for begge alternativ før en konsesjon gis.

Uavhengig av hvilket alternativ som velges vil det kreve flere nødvendige tillatelser etter Veglova, og det må inngås gjennomføringsavtale med fylkeskommunen.

Videre mener fylkeskommunedirektøren det blir nødvendig med avbøtende tiltak som følge av anleggsperioden spesielt, men trolig også med tanke på permanent situasjon i etterkant. Tiltak må ikke beslaglegge fylkeskommunens arealer permanent. I tillegg må tiltak ikke komme i konflikt med fylkesveienes sikt- og sikkerhetssoner. Trafiksikkerhetstiltak må påregnes, spesielt ved påhugg til tverrslag og adkomstportaler.

Basert på ovennevnte punkter vurderer fylkeskommunekommunedirektøren at det må forutsettes at fylkeskommunen ikke må komme økonomisk skadelidende ut av dette viktige energiprojektet. Fylkeskommunedirektøren anbefaler at fylkeskommunen ber om at det opprettes vilkår i konsesjonene som sikrer ivaretagelse av fylkesveinettet, både med tanke på utgifter, vedlikehold og istandsettelse der det er relevant. Det er etablert dialog med Statkraft på administrativt nivå i fylkeskommunen og fylkeskommunedirektøren anbefaler at

samarbeidet videreføres gjennom hele plan- og utbyggingsprosessen, slik at fylkeskommunen kan bidra til gode og effektive avklaringer rundt utredningsbehov, og i forhold til ev. diskusjoner om ansvar og økonomi.

Nødvendige tillatelser etter Veglova

Både alternativ 1 og 2 vil medføre at det må innhentes svært mange tillatelser etter Veglova, uavhengig av hvilke alternativ som velges. Fylkeskommunedirektøren leser av søknaden kap. 3.6.2 og 3.7.4 at det i både alternativ 1 og alternativ 2 forutsettes at det opparbeidet nye permanente og midlertidige avkjørslar fra fylkesveier, samt aktivitet/tiltak innenfor gjeldende byggegrenser mot fylkesvei. Buskerud fylkeskommune er vegmyndighet for fylkesveinettet der ikke annen byggegrense er bestemt etter plan og bygningsloven, og for nødvendige tillatelser for nye og utvidet bruk av eksisterende avkjørslar – både midlertidige og permanente, jf. Veglova §§ 40, 41, 42, og 4. Fylkeskommunedirektøren vurderer det også dit hen at det må påregnes behov for utvidelser/oppgradering av eksisterende veinett/avkjørslar der dagens standard ikke er tilfredsstillende i forhold til gjeldende vegnormaler og planlagt bruk. Dette er, etter fylkeskommunedirektøren kan se, ikke redegjort for i saksdokumentene.

Fylkeskommunedirektøren minner om at det må inngås gjennomføringsavtale med fylkeskommunen for samtlige tiltak på og langs fylkesveinettet dersom fylkeskommunen ikke er byggherre. Videre krever alle ledninger o.l. over/under/langs fylkesveiene tillatelse etter Veglova § 32. I tillegg må arbeid på eller ved fylkesvei søkes om, noe det heller ikke er omtalt i oversendte søknad med vedlegg. Det er til informasjon Statens vegvesen som behandler søknader om arbeidsvarsling for Buskerud fylkeskommune.

Basert på høringsforslaget vurderer fylkeskommunedirektøren det til at enkelte tiltak vil kunne være i konflikt med sikt- og sikkerhetssoner langs fylkesveinettet, og/eller legge varig beslag på fylkeskommunens veiarealer. Fylkeskommunedirektøren vurderer at dette kan ikke aksepteres og må endres.

Videre anbefaler fylkeskommunedirektøren at deponier forsøkes løst utenfor byggegrensene mot fylkesveien. Gjeldende byggegrenser mot fv 2806 og fv 2802 er 15 m fra veimidt, og for fv 40 er det 50 m byggegrenser fra veimidt. Helt konkret må følgende riggområder og deponier flyttes/endres slik at de minimum ikke kommer innenfor sikt- og sikkerhetssonen til fylkesveien:

- Påhugg til tverrslag og Tunhovddammen deponi ved Tunhovdfjorden. Dette gjelder begge alternativene. I tillegg må trafiksikkerhet under anleggsperioden ivaretas, spesielt ved tverrslaget grunnet nærhet til krysset Stornesvegen x fv 2806.
- Hyttatippa deponi må i sin helhet ikke komme innenfor fylkeskommunens eiendom eller være innenfor sikt- og sikkerhetssonen til fylkesveien. Dette gjelder begge alternativene.
- Riggområdene langs fv 2806 ved Rågrend må ikke komme i konflikt med sikt- og sikkerhetssonen til fylkesveien. Dette gjelder begge alternativene.
- Riggområde mot fv 2802 og adkomstportal. Det anbefales at riggområdet legges utenfor 15 m byggegrensen mot veien, men må i sin helhet være utenfor fylkeskommunens veigrunn og sikt- og sikkerhetssonen. Trafiksikkerhet må vektlegges ved etablering av ny avkjørsel til adkomstportal både under

anleggsperioden og permanent, og avkjørselens utforming må være i tråd med veinormalen N100.

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag og nødvendige avbøtende tiltak mot fylkesvei

Fylkeskommunedirektøren finner kun en mindre beskrivelse av veiforhold i søknadens kap. 6.14.3.

Fylkesveinettet er samfunnskritisk infrastruktur, og fylkeskommunedirektøren vurderer at konsekvenser for fremkommelighet, trafiksikkerhet, veieiers behov for å ivareta en sikker og effektiv drift og vedlikehold, samt risiko forbundet med naturfare og påvirkning tiltaket kan ha for fylkeskommunen som veieier i forhold til behov for opprustning og/eller konsekvenser for vår drift og vedlikehold av veinettet, ikke er blitt tilstrekkelig utredet. Dette gjelder både under anleggsfasen og ved permanent situasjon.

Av beredskapsmessige hensyn må fremkommelighet langs fylkesveinettet sikres også under anleggsperioden. Fylkeskommunedirektøren vil i dialog med Statkraft be om en supplering av alle viktige anleggstraseer sett opp mot viktige målpunkt der fylkesveinettet benyttes. Disse må inntegnes på kartutsnitt, herunder i forhold til adkomst fra riggområder til tverrslag og adkomst-/uttakstunneler og frem mot aktuelle deponier, men også i forhold til hovedadkomst via fv 40. Det må også redegjøres for hvor spesialtransporter (ugunstige størrelse, volum eller vekt) skal komme fra og gå mellom aktuelle målpunkt. Fylkeskommunedirektøren kan ikke se at det kommer fram av søknadsdokumentene hva den genererte anleggstrafikken blir, og ev. hva fordelingen blir på de ulike fylkesveiene. Dette må redegjøres for.

Fylkeskommunedirektøren anser anleggsperioden for å være den mest kritiske tiden. Det er en forutsetning at veinettet oppgraderes og rustes opp for slik bruk i forkant av anleggsfasen. En tilhørende vedlikeholdsfasen må gjennomføres når anleggsfasen avsluttes. Skilting og planlegging av alternative atkomstveier i anleggsfasen skal diskuteres og godkjennes i samråd med Buskerud fylkeskommune som veieier.

Fylkeskommunedirektøren leser av dokumentene at det legges opp til flere punkter med både nærføring og kryssing, med bl.a. nye tunneler under fylkesvei. Det registreres også at det foreligger lengdeprofiler av vannveiene i fjell, men avstand til fylkesvei er ikke særskilt vist. Fylkeskommunedirektøren savner særlig en ingeniørgeologisk rapport i forhold til konsekvenser for fylkeskommunen som veieier, men også en geoteknisk rapport (løsmasser). Risiko mot fylkesvei må vurderes særskilt som kritisk infrastruktur, og det må tydelig konkluderes at tiltaket ikke utgjør en fare/risiko for veiene våre, eventuelt at dette kan ivaretas med nødvendige avbøtende tiltak.

Videre ønsker fylkeskommunedirektøren å understreke viktigheten av at kunnskapsgrunnlaget, og eventuelle konsekvenser med tanke på transport og anleggstrafikk, omfatter hele fylkesveinettet som blir berørt. Dette da det antas at begge alternativene vil medføre økt transport gjennom eksempelvis Lampeland og Veggli, som har 40-km sone og bruk ved myke trafikanter.

Med bakgrunn i ovennevnte vurderer fylkeskommunedirektøren det til at kunnskapsgrunnlaget må oppdateres og avbøtende tiltak må ivaretas, fortrinnsvis før en konsesjon gis.

Tilstand på fylkesveinettet i forhold til spesialtransporter

Fv40 er godkjent for bruksklasse BK10/50 for normaltransport og Bk10/60 for tømmertransport. Følgende bruer på Fv 40 begrenser bruken av fylkesveien som rute for spesialtransport: Grettefoss Bru, Mykstu bru, Aslefet Bru og Sporan Bru.

Spesialtransport benytter derfor følgende veier fra Kongsberg til Rødberg: Fv 40 til Grettefoss Bru videre til fv 2782 til kryss med fv 40. Deretter fv 40 til Bruhaug så over på fv 2792 forbi Veggli og deretter fv 40 frem til Rødberg. Sporan bru ligger på den siste delstrekningen og det må derfor gjøres en gjennomgang av kapasiteten til denne brua. Det er beregnet at transport av en trafo på 100 tonn (307 tonn totallast) utnytter 98,5 % av kapasiteten på Sporan bru. For å få denne strekningen inn i veinettet for spesialtransport med BK 12/100 må det gjennomføres tiltak på Gjellerud og Tave bruer på fv 2782. En godkjenning i BK12/100 vil forenkle muligheten til å kjøre spesialtransport av utstyr til utbyggingen før trafoene skal transporteres til anlegget.

Veinettet for øvrig har ingen kjente flaskehalser utover bruene.

Buskerud fylkeskommunene sine egne prosjekter og prioriteringer på fylkesveinettet

Handlingsprogram for samferdsel 2026–2029 ble vedtatt av fylkestinget 17. juni 2025. I handlingsprogramperioden er det prioritert flere tiltak på fv. 40:

- Grettefoss bru – gjennomføringsfase, byggestart i 2025
- Aslefet – planlegges erstattet med ny veitrase
- Mykstu bru – planlegging igangsettes i perioden

Sporan bru er per nå ikke prioritert i denne perioden.

Vannmiljø

Vann og vassdrag er en sentral del av naturen og kulturen i Nore og Uvdal kommune. De bidrar til biologisk mangfold, friluftsliv og rekreasjon, samtidig som de har stor betydning for lokal verdiskaping gjennom kraftproduksjon og turisme. Vassdragene har også historisk vært viktige ferdselsårer og har formet både landskapet og bosetningsmønsteret i området.

Både alternativ 1 og alternativ 2 medfører endringer i vassdraget og for vannmiljø. Regional vannforvaltningsplan, med tilhørende miljømål, gir føringer for forvaltning av vannet vårt. Vannet er delt inn i vannforekomster, og hver vannforekomst har sitt eget miljømål. Dersom det åpnes opp for ny aktivitet eller nye inngrep som kan medføre at miljømål i vannforskriften og de regionale vannforvaltningsplanene ikke nås, eller at tilstanden forringes, må dette vurderes etter § 12 i vannforskriften. Dette gjelder for alle de berørte vannforekomstene.

Norefjorden har miljømål om «god økologisk tilstand». Undersøkelser av fisketilstanden i Norefjorden gir, ifølge fagrapport for vannmiljø og naturmangfold i vann, moderat økologisk tilstand. I samme fagrapport vurderes påvirkningene til å kunne forringe Norefjorden noe, og at det antas at dette gjøres innenfor tilstandsklassen. Fylkeskommunedirektøren ønsker her å påpeke at Norefjorden er vurdert til å være en naturlig vannforekomst, og at det da ikke skal gjennomføres tiltak som gjør det vanskeligere å nå miljømåla, jf. §4 i vannforskriften. Fylkeskommunedirektøren peker på at Norefjordens tilstand som naturlig vannforekomst bør

vektlegges, da det er da store deler av hovedvassdraget ellers har status som «sterkt modifisert».

Uavhengig av hvilke alternativ en går for bør skadereduserende og kompenserende tiltak i kap. 8, i konsekvensutredning for vannmiljø og naturmangfold i vann, i størst mulig grad vurderes og gjennomføres. Eksempelvis vil forslaget om avbøtende tiltak knytta til Eidstryken kunne være et godt kompenserende tiltak med tilbakeføring av elvenatur, dersom det ikke medfører store konsekvenser for jordbruket.

Statkraft mener det er usikkert om slipp av minstevannføring fra Tunhovddammen skal regnes som et kompenserende tiltak i forbindelse med opprusting av Noreverkene. De mener også at tiltak som toveis fiskevandring mellom Tunhovdfjorden og Pålbufjorden, samt endring av terskler i Numedalslågen, bør vurderes og initieres av vassdragsregulanten NLB, og har derfor ikke utdypet dette i søknaden. Fylkeskommunedirektøren mener derimot at alle disse tiltakene kan være viktige for henholdsvis storørreten i Tunhovdfjorden, fiskebestanden i vassdraget og vannmiljøet generelt, og at minstevannføring også kan ha stor betydning for naturmangfoldet på land. Videre er det viktig at de tre tiltakene vurderes nå. Dette da det vurderes som naturlig å se tiltakene i sammenheng med følgende:

- Pålbu dam som skal rehabiliteres og det er opplyst om at teknisk plan og detaljplan utarbeides i 2025.
- Et eventuelt slipp av minstevannføring kan påvirke behovet for å pumpe vann fra Norefjorden til Rødberg kraftverk, som foreslås i alternativ 1.
- Gjeldende konsesjonen er fra 2001, hvilket betyr at den kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år, i 2031, hvilket vil si to-tre år før antatt idriftsettelse av alternativ 1 eller 2.

Kunnskapsgrunnlaget for Kravikfjorden er beskrevet som mangelfullt, og bør suppleres. Dette vurderes som spesielt viktig med tanke på vurderinger som bør gjøres knytta til alternativ 1.

Nitrogen er omtalt som en påvirkning i Statkrafts søknad og i fagrapport om vannmiljø og naturmangfold i vann, i tillegg til at mulig avbøtende tiltak er omtalt. Ut ifra det fylkeskommunedirektøren kan se, er det kun sett på og vurdert hvordan nitrogenet kan påvirke vannforekomstene lokalt. Fylkeskommunedirektøren vurderer at NVE bør etterspørre hvordan nitrogenet vil påvirke vassdraget nedstrøms, spesielt med tanke på Larviksfjorden og Oslofjorden.

Landskapshensyn

Begge alternativene innebærer omfattende deponering av tunnelmasser, med synlige inngrep i landskapet ved blant annet Sporan, Tunhovddammen og Søre Vrenne.

Som beskrevet i søknaden antas massehåndteringen å kunne påføre naboer og lokalsamfunnet ulemper i anleggsperioden, i tillegg til at nye deponier medfører negative nær- og fjernvirkninger i landskapet. Fylkeskommunedirektøren er kjent med at det lokalt er uttrykt bekymring for hvordan sluttresultatet vil bli, og mener gode illustrasjoner vil kunne være et godt utgangspunkt for lokal involvering.

Konsekvensutredningen viser at tiltaket vil medføre «noe negativ konsekvens» for landskap, særlig knyttet til nye deponier og portaler som påvirker visuell karakter og

landskapsopplevelse. Det er positivt at flere deponier gjenbruker tidligere opparbeidede arealer, men 3 av områdene berører nye arealer. Spesielt deponiet nedstrøms Tunhovddammen vil være godt synlig fra bebyggelsen i Øygardsgrend. Ved Sporan vil ny bru og portal til kraftstasjon gi tydelige inngrep i et landskapsrom med høy opplevelsverdi.

Fylkeskommunedirektøren viser til Miljødirektoratets veileder M- 1914 om konsekvensutredning for klima og miljø. For å redusere landskapspåvirkningen anbefales det at tiltakene tilpasses terreng og vegetasjon, og at revegetering og skjerming prioriteres. Det bør også utarbeides visualiseringer av inngrepene fra viktige utsiktspunkter. Tiltaket bør sees i sammenheng med eksisterende kraftinfrastruktur og kommunale landskapsstrategier.

Nyere tids kulturminner

Fylkeskommunedirektøren har merknader til delområde 5 Kraftminner i Rødberg og delområde 8 Nore II kraftverk når det gjelder nyere tids kulturminner, som omtales enkeltvis under. Utover dette er fylkeskommunedirektøren enig i de vurderingene som kommer fram i konsekvensutredningen utarbeidet i *Fagrapport for kulturminner og kulturmiljøer* som er vedlagt søknaden.

Delområde 5 – Kraftminner i Rødberg

Nore I ble bygget på 1920-tallet, og kom i drift i 1928. Kraftstasjonen er oppført i nyklassisisme og er tegnet av arkitektene Carl Buch og Lorentz Harboe Ree. Utbyggingen av kraftverket la grunnlag for at tettstedet Rødberg vokste fram. Her var det tidligere spredt gårdsbebyggelse, men kraftstasjonsutbyggingen førte til tilflytningen av arbeidere og utviklingen av sentrumsfunksjoner som skole, handel og jernbane.

Kraftstasjonen og rørgaten på Nore I er statlig listeført, og er gitt verneverdi klasse 2 i Statkraft sin landsverneplan. Klasse 2 betyr at bygningen og rørgaten er vurdert til å ha nasjonal verneverdi.

Fylkeskommunedirektøren er enig i konsekvensvurderingen i *Fagrapport for kulturminner og kulturmiljøer*, som fastslår at Nore I vil framstå som noe forringet ved opprustningen og utvidelsen av Noreverkene, da kraftverket skal legges ned.

Statkraft fremhever i sin konsesjonssøknad at: «*Kraftstasjonsbygningen for Nore I kraftverk er plassert i verneklasse 2, og fasade, form og farge skal opprettholdes og bevares*».

Fylkeskommunedirektøren ser det som positivt at kraftstasjonen og rørgaten skal bevares. Fylkeskommunedirektøren vil likevel påpeke at når denne type bygninger tas ut av bruk står de likevel i fare for å forfalle og gå tapt. Fylkeskommunedirektøren ser det derfor som svært viktig at det utarbeides en plan for å sikre ny bruk av den gamle kraftstasjonen. En slik plan bør ta hensyn til bygningens historiske og arkitektoniske kvaliteter, samtidig som den åpner for nye funksjoner som kan bidra til å revitalisere området og skape aktivitet i lokalsamfunnet. I tillegg bør det utarbeides en vedlikeholdsplan for bygningen.

Delområde 8 – Nore II kraftverk

Kraftverket Nore II står ikke oppført i Landsverneplanen til Statkraft, men bygningen er vurdert til å ha verneverdi i kommunens kulturmiljøplan som er under utarbeidelse.

Fylkeskommunedirektøren har gjort en verdivurdering av kraftverket på et selvstendig grunnlag:

Kraftstasjonen er bygget på 1940-tallet og tatt i bruk i 1946. Bygningen framstår med høy grad av autentisitet, da den har bevart sin opprinnelige hovedform, og har beholdt opprinnelige bygningsdeler og detaljer. Bygningen har typiske trekk fra 1940-tallets arkitektur i Norge, som preges av en overgangsperiode der både klassisistiske og funksjonalistiske trekk er synlige, ofte i samme bygning. Dette ser man i bygningens rektangulære hovedform i pusset mur, med symmetrisk plasserte smårutede vinduer med klassisistiske omramminger, og et flatt tak med definerte sperrer.

Nore II må også ses i sammenheng med lokalsamfunnet som den bidro med å utvikle. Dette ser vi i tilknytningen til arbeiderboligene i Sandnesvegen, som er oppført i forbindelse med vannkraftverket. Nore I og Nore II, sammen med arbeiderboligene og Numedalsbanen, utgjør et helhetlig og samlet kulturmiljø som har hatt stor betydning for utviklingen av lokalsamfunnet i Numedal, og som representerer viktige milepæler i norsk vannkraft- og industrihistorie.

På bakgrunn av dette vurderer fylkeskommunen kraftverket Nore II til å ha regional verneverdi.

Fylkeskommunedirektøren vurderer det til at Kraftverket Nore II representerer en viktig epoke i norsk industrihistorie og har arkitektoniske og tekniske kvaliteter som bør ivaretas. Fylkeskommunedirektøren anbefaler derfor at det vurderes om kraftverket kan bevares og gis en ny bruk. En ny bruk kan bidra til å aktivisere området, formidle industrihistorien og skape nye muligheter for lokal verdiskaping. Dersom bygningen kan bevares, bør det også utarbeides en vedlikeholdsplan. Dersom Statkraft innstiller på riving, anbefaler fylkeskommunedirektøren at det gjøres en grundig dokumentasjon av kraftverket.

Hensyn til automatisk fredete kulturminner

Fylkeskommunedirektøren viser til tidligere brev og dialog mellom seksjon for kulturarv i Buskerud fylkeskommune og Statkraft Energi AS vedrørende arkeologisk registrering av de to omsøkte alternativene (Nore kraftverk I og II) for opprusting og utvidelse av Noreverkene i Nore og Uvdal kommune.

Fylkeskommunen har en pågående arkeologisk registrering for å avklare hensynet til automatisk fredete kulturminner i de to alternativene. Fylkeskommunedirektøren har på nåværende tidspunkt ikke grunnlag til å uttale seg om tiltaket vil komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner før den arkeologiske registreringen er gjennomført. Den arkeologiske registreringen er godt i gang i tiltaksområdene, og fylkeskommunen har til nå ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner. En del områder gjenstår å registrere, og undersøkelsesplikten etter kulturminneloven §9 er ikke oppfylt for disse arealene. Ideelt sett skal undersøkelsesplikten oppfylles før vedtak i konsesjonssaker. På nåværende tidspunkt har ikke fylkeskommunedirektøren grunnlag til å uttale seg om forholdet til automatisk fredete kulturminner i alle tiltaksområdene ettersom de ikke er avklart ihht kulturminneloven § 8 og 9. Det er dermed ikke mulig å uttale seg til helheten, og til prosjektets samlede virkning på automatisk fredete kulturminner.

Dersom det blir påvist automatisk fredete kulturminner, vil fylkeskommunen måtte vurdere om disse kan vernes på stedet eller om de må søkes frigitt. Dersom tiltakshaver ønsker å utnytte arealet der det ligger fredete kulturminner, må tiltakshaver søke fylkeskommunen om dispensasjon fra kulturminneloven. Dersom dette godkjennes, skjer dette vanligvis under forutsetning av at det blir gjennomført en arkeologisk utgraving før tiltak kan realiseres. I de fleste tilfeller vil utgifter til arkeologisk utgraving måtte dekkes av tiltakshaver, jf. Kulturminnelovens § 10.

Vedtaksmyndighet

Saken behandles av fylkesutvalget da saken gjelder ansvarsområder for flere hovedutvalg og den har økonomiske konsekvenser for fylkeskommunens interesser. Fylkesutvalget har det ledende og koordinerende ansvar for fylkeskommunens budsjett og økonomiforvaltning og regionalpolitikk i tråd med Reglement for fylkesting, fylkesutvalg, hovedutvalgene, kontrollutvalg og samarbeidsutvalg 2023-2027.